

TÖRLEY JÓZS. és Tsa

budafoki pezsgőborgyárának

az 1884. XXII. t.-cz. 113. §-a alapján megállapított

MUNKARENDEJE.

1. §.

A gyárban felnőtt férfi és női munkások alkalmaztatnak, kik rendszerint nappali munkát végeznek. A munkások három csoportra oszthatnak:

- nyugdíj igényes munkások;
- állandóan alkalmazott munkások;
- napszám munkások.

2. §.

Nyugdíj igényes munkások azok, kik a Törley Józ. és Tsa cég hivatalnokai, munkásai és szolgálói nyugdíjintézetének tagjai s a szolgálatból csak a nyugdíjintézet alapszabályainak határozmányai alapján bocsjáthatók el.

Állandó munkások azok, kik ha a munkarend ellen nem is vétének, mindenkor a hét végén előzetes felmondás nélkül bocsjáthatók el a szolgálatból.

Napszámúak azok, kik a szolgálatból bármikor előzetes felmondás nélkül elbocsájthatók.

3. §.

A munkaidő a törvényes munkaszüneti napok kivételével reggeli 6 órától esti 6 óráig tart; ezen idő alatt a munkások és napszámúak a gyár területét az ebédre szánt 1 órai idő kivételével el nem hagyhatják; az ebédre szánt időn felül a munkásoknak reggelire $\frac{1}{2}$ óra, délután szintén $\frac{1}{2}$ óra munkaszünet engedélyeztetik.

4. §.

Minden munkás és napszámú tartozik a munkarendben a munka megkezdésére megállapított időben pontosan megjelenni s a munkaidő tartama alatt a gyári helyiséget a gyárvezetőség engedélye nélkül el nem hagyhatja.

5. §.

A dohányzás a gyár területén szigorúan tiltva van.

6. §.

A munkaidő alatt minden munkás tartozik teendőit szorgalommal és buzgalommal végezni, miért is a munkaidő alatt vesztegélés, csevegés, alvás, avagy munkástársaknak munkájokban való megzavarása és meggátlása a legszigorubbán tiltva van.

A munkások tartoznak egymás iránt tisztelettel viselkedni, miért is a munkaidő tartama alatt minden czivódás, zajongás szigorúan tiltva van.

7. §.

A munkásnak a gyár területére idegent bevezetni a legszigorubbán tiltva van, ugyszintén tilos a munkaidő tartama alatt látogatót fogadni.

8. §.

Részeg állapotban a gyári helyiségben megjelenni tilos.

9. §.

Sürgős esetekben minden munkás és napszámú köteles a munkaidőn túl is dolgozni, azonban a többlet munkaidőért fizetéséhez arányított külön díjazásban részesül.

10. §.

Minden munkás és napszámú az átvett szerszámokért felelős. Ha a szerszámok hanyagsága vagy vigyázatlansága következtében megrongálja, vagy azok elvesznek, az ebből eredő kárt megtéríteni tartozik s illetve ezen kárösszeg munkabéréből levonásba hozható. Éppen azért minden munkás a munka végeztével szerszámait az erre kijelölt helyre rendben elhelyezni, az elzárhatókat pedig elzárni köteles.

Természetes elhasználás folytán hasznavehetellenné vált szerszámok a gyárvezetőségnek átadandók.

11. §.

A munkás és napszámú könnyelműsége vagy vigyázatlansága által okozott mindennemű kárt megtéríteni tartozik s illetve a kárösszeg hetibéréből levonásba hozható. Éppen úgy ha a munkás a cég tulajdonát képező borból iszik, avagy elulajdonít, az okozott kárt megtéríteni tartozik — illetve a munkabéréből levonásba hozható.

12. §.

Azon munkás, ki munkástársait akár béremelés, akár munka abbahagyásra, akár e munkarend megváltoztatására izgatja vagy felbújtja, mihelyt a gyárvezetősége erről tudomást szerez, azonnal elbocsájtható és azonfelül a már kiérdemelt munkabérének felerésze a cég nyugdíjintézetének alapja javára elvész.

13. §.

Minden belépő munkás és napszámú köteles munkakönyvet váltani és ezt, valamint egyéb bizonyítványait térítvény mellett a gyárvezetőségnek átjuttatni és egyben köteles a munkarend egy példányát — mely a gyáros és munkás közötti szerződést képezi — aláírni.

14. §.

Ha a munkás önhibáján kívül beteg lesz, azt a gyárvezetőségnek haladéktalanul bejelenteni tartozik. A gyárvezetőség a beteget a gyári orvossal megvizsgáltatja és díjlatlanul kezelteti, igazolt betegség esetén a munkás a betegség tartamára — de semmi esetre sem 14 napon túl — munkabérének azon részét kapja díjazásul, amely a munkás betegséglejzítő pénztárolt nyert tápdíjjal együtt heti keresményének megfelel. — Ha a gyári orvos a betegséget nem találja igazoltnak és a munkás orvosi utasítás daczára sem állna azonnal munkába, úgy természetesen, nemcsak a fenti kedvezményben nem részesül, hanem azonnal elbocsájtható.

Ha a munkás betegségét haladéktalanul be nem jelenti, igazolatlanul elmaradottnak tekintendő és azonnal elbocsájtható.

15. §.

Minden munkás a cég részéről a gyárban a munkaközben történhető baleset ellen biztosítva van, s így balesetektől kifolyólag a munkás és napszámú csak azon összegekre tarthat igényt, melyek a biztosítóintézet részéről utalványoztatnak illetve, melyek a biztosítóintézet ellen megítéltek.

16. §.

A gépész csakis a gyárvezetőség egyenes utasítására készíthet kulcsokat.

17. §.

A munkások és napszámúak kifizetése minden hét végén utólagosan történik a munka elvégzése után. Minden munkás és napszámú kapott bérét az átvételkor megszámolni tartozik, mert utólagos felszámolások figyelembe nem vétetnek.

18. §.

Minden munkás és napszámú a gyárvezetőség rendelkezésének alávetni tartozik magát.

19. §.

A gyárvezetőséget képezik:

- a főnök;
- ennek akadályoztatása vagy távolléte esetében az igazgató;
- ennek távollétében vagy akadályoztatása esetén a felügyelő s illetve a főnök által kirendelt személy.

A munkásokat a gyárvezetőség alkalmazza és bocsjátja el.

20. §.

Ezen munkarend a gyártulajdonos, mint munkaadó és a munkás közötti szerződést képezi s így a munkarend határozványai a munkásokra kötelezők.

21. §.

Ha bármely munkás vagy napszámú ezen munkarend bármely pontját megsérti, be nem tartja, a gyárvezetőségnek joga van a munkást és napszámú megbíróságolni és a munkabéri viszonyt is jogosítva van azonnal megszüntetni.

22. §.

Bírságok 1 kor.-tól 6 kor.-ig terjedő összegben róhatók ki és a hetibéréből levonásba hozhatók, azonban az egy hét alatt kirótt bírság, ha nem szolgál okozott kár megtérítésére — egy egy munkás egy napi keresetét meg nem haladhatja.

A bírságok, amennyiben nem fordítatnak okozott károk megtérítésére, a cég nyugdíjintézete alapjának gyarapítására szolgálhatnak.

23. §.

A gyártulajdonos, mint munkaadó és a munkások közötti munkabéri viszonyt mindenkor csak a hét végén, de előzetes felmondás nélkül felbontható. Kivételt képeznek azon esetek, melyekben az ipartörvény 94. §-a értelmében a munkás azonnal elbocsájtható. Azonfelül

azonban elbocsájtható a munkás bármikor felmondás nélkül, ha e munkarend ellen vét, vagy:

- ha a munkás kötelessége teljesítését konokul megtagadja;
- ha a munkás felebbvalója beleegyezése nélkül egy egész napig, vagy egy havi időközben 10 munka órát szünetel;
- ha megintés daczára a gyártelep biztonságát veszélyeztet;
- ha a szerződésileg elvállalt munkára képtelen;
- ha egy napnál tovább tartó fogságba esik;
- ha undorító ragályos betegségbe esett;
- ha a munka közben alszik és részeg;
- ha a gyárhelyiségek valamelyikéhez felebbvalója engedélye nélkül kulcsot készít vagy készített;
- ha a munkás lop, sikkaszt, könnyelműen kárt okoz;
- ha veszekedésre vagy czivakodásra okot szolgáltat.

Kivételt képeznek a napszámúak, kik a hét bármely napján a munkabéri viszonyt megszüntethetik és el is bocsjáthatók előzetes felmondás nélkül, valamint a nyugdíj igényes munkások, kikre az alábbi határozmányok irányadók:

24. §.

Nyugdíj igényes munkások csak az esetben bocsjáthatók el a szolgálatból, ha e munkarend bármely határozmányát megsértik, áthágják vagy elmulasztják, avagy az ipartörvény 94. §-ába ütköző valamely cselekményt vagy mulasztást követnek el, vagy:

- ha a munkás kötelessége teljesítését konokul megtagadja;
- ha a munkás felebbvalója beleegyezése nélkül egy egész napi, vagy egy havi időközben 10 munkaórát szünetel;
- ha megintés daczára a gyártelep biztonságát veszélyeztet;
- ha a szerződésileg elvállalt munkára képtelen;
- ha egy napnál tovább tartó fogságba esik;
- ha undorító ragályos betegségbe esett;
- ha a munka közben alszik és részeg;
- ha a gyárhelyiségek valamelyikéhez felebbvalója engedélye nélkül kulcsot készít vagy készített;
- ha a munkás lop, sikkaszt, könnyelműen kárt okoz;
- ha veszekedésre vagy czivakodásra okot szolgáltat.

Minden esetekben azonban a cég nyugdíjintézete alapszabályainak 15. §-a C) pontja értelmében a fegyelmi eljárás is megindítandó, ugyanezen alapszabályok 27. §-a szerint megalkotott nyugdíjintézeti bizottság határoz az elbocsájtandó munkás vétkeisége vagy nem vétkeisége fölött.

A 15. § C) pontja és a 27. §. következőképen szólnak: „c) a cég szolgálatából saját hibája folytán fegyelmi uton büntetéseképen elmozdítottak”. 27. §. „A nyugdíjintézet összes

ügyeit a nyugdíjintézeti bizottság tárgyalja, melynek tagja:

- a cég mindenkorai főnöke mint elnök;
- a cég által a nyugdíjintézeti tagok közül kijelölendő hivatalnok mint alelnök;
- a cég által a nyugdíjintézeti tagok közül kijelölt hivatalnok mint jegyző, aki egyuttal állandó előadó;
- a cég által a nyugdíjintézeti tagok közül a nyugdíjintézet könyveinek vezetésével időközönként megbízott tisztviselő;

végül a nyugdíjintézet tagjai által választott négy nyugdíjintézeti tag, a kik közül legalább kettőnek tisztviselőnek kell lenni.

Az alelnök, jegyző, könyvvezető és az alkalmazottak által választott négy tag megbízatása három-három évre szól, s ezek kijelölése, illetve megválasztása a letelt 3 év után következő év január havának első felében eszközözendő; ha a nyugdíjintézeti bizottságnak valamelyik tagja időközben elhalt vagy a cégből kilépett, annak pótlásáról a cég főnöke, illetve az alkalmazottak a halálos eset, illetve a kilépés bekövetkeztétől számított 30 nap alatt gondoskodni kötelesek. A nyugdíjintézet bizottsági tagjával való kijelölés vagy megválasztás elfogadását senki meg nem tagadhatja.

A nyugdíj-bizottság összes tagjai működésüket ingyen teljesítik.

25. §.

A munkaadó ezen munkarend hatályba lépésének napjától fogva munkásait azon kedvezményben részesíti, hogy — eltekintve a külön egyezmény alapján való béremelésről — mindazon munkás, ki ezen munkarend hatályba lépésétől számított egy éven át megszakítás nélkül állandóan alkalmazásban áll, munkabérének 5% (öt) százaléki emelésre tarthat igényt s minden további évben hasonló előfeltételek mellett további 5%—5% (öt—öt) százaléki béremelést igényelhet, mindaddig, míg a férfimunkásokra az évi bér 1200 kor., a női munkásokra 720 koronát el nem ért. Azon férfimunkásokra, kik 1200 kor. mellett, női munkásokra pedig, kik 720 kor. mellett alkalmaztatnak, az 5% évi béremelés nem vonatkozik. Egyéb béremelések egyezmény tárgyát képezik.

26. §.

Mindazon munkások, kik jelenleg munkabérok mellett ingyenes természetbeni lakást is kapnak, vagy kik a jövőben — a gyár tulajdonosa által építeni szándékolt munkás lakásokban — ingyenes természetbeni lakást is fognak élvezni, elbocsájtásuk esetén a lakást is azonnal, jó karban, előzetes felmondás nélkül, elhagyni tartoznak s illetve a munkaadó jogosítva van a lakást azonnal, előzetes felmondás nélkül kiüríteni. Ugyancsak kötelesek a munkások ezen lakásokat jó karban, azonnal, előzetes felmondás nélkül elhagyni s illetve a munkaadó jogosítva van a lakást azonnal, előzetes felmondás nélkül kiüríteni sztrájk esetén is.

Budafok, 1906. május havában.

2343/906 sz.

Íratom:

Törley József
főnökörként
munk. I. f. ö. iparhiv. biz. elnök

Törley József